Hogyan kerülhet konyhakert egy folyómederbe?

A WWF új cikksorozatában olyan növény- és állatfajokat mutat be, amelyek egyre gyakrabban jelennek meg a folyók és ártereik mentén, veszélyeztetve az őshonos élővilágot és az ökológiai egyensúlyt. A vizesélőhelyek helyreállítása mellett ezekre is figyelmet kell fordítanunk, hiszen az idegenhonos fajok terjedése hosszú távon komoly kihívást jelenthet a természetvédelmi szakemberek számára.

Nyár végén több helyen lehetett olvasni arról, hogy nagyobb folyóink és tavaink partján jól ismert, de egyáltalán nem várt növényekkel is lehet találkozni. Egyikük a paradicsom. De nem az uzsonnából véletlenül kiesett zöldségről, hanem szépen fejlődő és termést érlelő növényekről van szó.

Bár a paradicsom fagyérzékeny, trópusi növény, a jelenség nem teljesen új: paradicsommal már évek óta össze lehet futni folyóink partjának kavicsos és homokos fövenyein, zátonyain. Az idei év azonban különösen figyelemreméltó abból a szempontból, hogy folyóink medre a tartós vízhiány miatt hónapokig szárazon állt, így a növényeknek bőven volt idejük ebben a keskeny zónában kifejlődni, virágozni, sőt termést is érlelni.

Mégis, hogyan lehetséges ez? Az egyik ok emberi, a másik prózai.

A folyóparti piknikek, táborozások, időtöltések során a Föld legnépszerűbb friss zöldségnövénye szinte állandó kellék. A sérült, hibás vagy akár megnyomódott példányokat sokszor már nem szívesen fogyasztják el, így valahogy ott maradnak, bennük akár több száz maggal.

Magok emellett kerülhetnek az ártérre hulladékkal, szennyvízzel is. A klímaváltozás miatt teleink gyakran igen enyhék, a paradicsom magjai pedig a parti kavics- vagy homokrétegben megbújva, jó eséllyel vízborítás alatt úsznak meg a fagyokat, hiszen a Duna régóta nem fagy be, és a jégzajlás is ritka. Csírázásuknak szinte már nem is a hideg a korlátja, hanem az, hogy a magokat tartalmazó területről mikor húzódik vissza a víz, hiszen a paradicsom mégsem vízinövény. Idén a nagy folyóparti területek már júniusban szárazra kerültek, és az akkor csírázó paradicsomok termést is hoztak, a fagyokig pedig életképes magokat teremnek, és aztán a folyamat jövőre (vagy azután) megismétlődik, ami hosszabb távon tartósan fennmaradó populációk kialakulásához vezethet.

Otthon a paradicsomot márciustól az ablakban, vagy üvegházban pátyolgatjuk, kiültetés után – ha nem viszik el a kései fagyok – rendszeresen öntözzük, aztán jönnek a bagolylepkék hernyói, a paradicsomvész, a lisztharmat, a mozaikvírusok vagy mint idén, a szárazság és hőség miatti kalciumhiány következtében kialakuló csúcsrothadás. A Duna-parton viszont vígan nőnek, mindenféle gondozás nélkül. Ennek oka, hogy a kertben az erőfeszítéseink azt célozzák, hogy lehetőleg már júliustól bőséges termést szüretelhessünk, a kivadult populációk fenntartásához viszont elég, ha a fagyokig (amelyek a folyó partján a víz hatása miatt sokkal később következnek be) érlelnek valamennyi termést és magot. Itt ráadásul segíti őket a természetes szelekció is: mára már több fajtával is találkozhatunk a folyók mentén, de természetesen a kényesebbek még hiányoznak.

A konyhakert persze nem csak paradicsomból áll. Bár jelenleg az ártereken a paradicsom a leggyakoribb önként jelentkező zöldség, a Duna partján sem kell egymagában növekednie. Sokkal ritkábban, általában egy-egy példányban, de több más, kertekben termesztett növény is előfordul folyóink szárazra kerülő medrében. Találkozhatunk borsóval, görög- és sárgadinnyével, több helyen uborka is megjelenik, az utóbbi években a még kertekben is viszonylag ritka zsidócseresznye is mind

gyakrabban bukkan fel, sőt termést érlel nagyobb folyóink medrében. Ritkábban tökök, sőt az itthon nem is olyan rég megismert chia is megjelennek, de ezek számára a rendelkezésre álló növekedési időszak túl rövid, és (egyelőre) a folyómedrekben megjelenő példányok nem képesek termést érlelni és szaporodóképes magokat fejleszteni, azaz önfenntartó populációkat létrehozni.

Mindebből mi a tanulság? Az, hogy az emberi tevékenység gyakran észrevétlenül is hozzájárulhat új fajok megjelenéséhez és terjedéséhez. Ne hagyjuk, ne dobáljuk szét az ártereken (és máshol se) az odavitt zöldségeket és más zöldeket! Figyeljünk oda a környezetünk változásaira, ezek hatásaira, és sose felejtsük, hogy a puszta odafigyelésnek és a megfigyeléseknek mekkora jelentőségük van. Ezek ismeretében lépjünk kapcsolatba az illetékesekkel, vagy a téma és jelenségek iránt szintén érdeklődő és fogékony más emberekkel, szervezetekkel, és vitassuk meg, mik a várható következmények és mik legyenek a teendők, ha az ember tájidegen élőlényekbe botlik, különösen nagyobb mennyiségben. Figyeljünk a környezetünkre, hogy környezetünk is szolgálhasson minket.

Nem minden idegenhonos faj válik invázióssá, de azok, amelyek gyorsan terjednek és tartós állományokat alakítanak ki, komoly természetvédelmi problémákat okozhatnak. Az inváziós fajok gyakran kiszorítják az őshonos növényeket és állatokat, átalakítják az élőhelyeket, és felboríthatják az adott terület ökológiai egyensúlyát – ezért fontos a monitorozásuk.

Az idegenhonos és invazív fajoknak és egyéb jövevényeknek az állományait igyekszünk feltérképezni, valamint a szükséges és lehetséges intézkedéseket kidolgozni többek között a Mura–Dráva–Duna Bioszféra-rezervátum területén futó LIFE RESTORE for MDD projektben is, annak érdekében, hogy a “betolakodók” kordában tartásával újra teret engedjünk az őshonos fajok terjedésének.

Szerző: Barina Zoltán / WWF Magyarország

További információ és fotók: https://wwf.hu/hogyan-kerulhet-konyhakert-egy-folyomederbe/

Sajtókapcsolat:

- sajto@wwf.hu

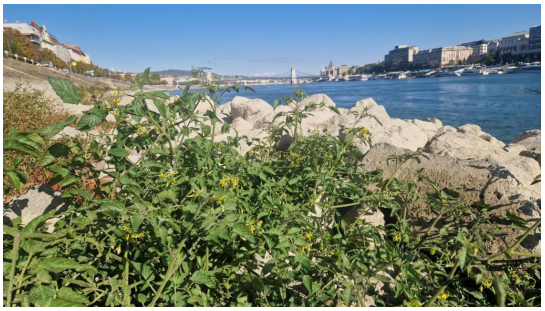
© Barina Zoltán, Ádám Szilvia/WWF Magyarország
Sötét levelű paradicsom

© Barina Zoltán, Ádám Szilvia/WWF Magyarország
Szilvaparadicsom

© Barina Zoltán, Ádám Szilvia/WWF Magyarország
Koktélparadicsom

© Ádám Szilvia/WWF Magyarország
Virágzó paradicsom

© Ádám Szilvia/WWF Magyarország
Terepi felmérés

© Ádám Szilvia/WWF Magyarország
Paradicsom a kövek között

© Barina Zoltán, Ádám Szilvia/WWF Magyarország
Görögdinnye

© Barina Zoltán, Ádám Szilvia/WWF Magyarország
Chia

© Barina Zoltán, Ádám Szilvia/WWF Magyarország
Sárga tökvirág

Eredeti tartalom: WWF Magyarország

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:
https://hellosajto.hu/?p=34079